

ТЕМИТЕ В МЕДИИТЕ

07.10.2026 г.

Центърът по хидро- и аеродинамика във Варна отбелязва 50 години с международен форум за бъдещето на морските изследвания

- Maritime.bg, Online

Центърът по хидро- и аеродинамика (ЦХА) към ИМСТЦХА „Акад. Ангел Балевски“ при Българската академия на науките отбелязва 50 години от създаването на своята научноекспериментална база с международен форум, посветен на ролята на съвременните хидро- и аеродинамични изследвания за развитието на българската икономика.

Международният форум „Място на съвременните хидро- и аеродинамични изследвания в развитието на българската икономика и приносът на ЦХА в този процес“ се провежда под патронажа на чл.-кор. Евелина Славчева – председател на БАН, и ще се състои на 8 октомври в ЦХА – Варна.

На събитието са поканени представители на научни институти, като БАН, ИМСТЦХА „Акад. А. Балевски“, Института по океанология при БАН, на университети – ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“, ТУ – Варна, МУ – Варна, на морския бизнес и местната власт. Сред потвърдилите участие е и доц. д-р Mattias Liefvendahl, председател на ЕСМАР и ръководител на направление „Компютърна хидродинамика“ в RISE Research Institutes of Sweden, както и представители на Европейския съвет за приложни морски изследвания (ЕСМАР) от Белгия, Дания, Гърция, Норвегия и др. Ще присъстват и научни работници от Националния университет на Тайван и Техническия университет в Истанбул.

Официално стартира BioMedRTC – нов център за биомедицински изследвания и технологии в България

- presscenters.com, Online

С официално събитие в Централния военен клуб в София беше даден старт на BioMedRTC – Биомедицински научноизследователски и технологичен център – мащабна инициатива, която обединява българска научна експертиза, международно партньорство и съвременни технологии с цел развитие на биомедицинските изследвания и иновации в България.

BioMedRTC е съвместна инициатива на Института по молекулярна биология „Акад. Румен Цанев“ към Българската академия на науките (ИМБ-БАН), Института „Макс Планк“ по молекулярна клетъчна биология и генетика (MPI-CBG) в Дрезден и Институт „Кюри“ (Institut Curie) в Париж.

Проектът има за цел да създаде научна среда на световно ниво за провеждане на интердисциплинарни изследвания с фокус върху редките заболявания и рака. Чрез интегриране на съвременни технологии от молекулярната и клетъчната биология с количествени подходи от физиката и математиката учените в BioMedRTC ще изследват молекулярните механизми, стоящи в основата на тези заболявания. Целта е натрупаните знания да създадат основа за по-добра превенция и разработване на нови и по-ефективни терапевтични подходи.

Официалната програма беше открита от доц. д-р Атанас Господинов, директор на ИМБ-БАН, който представи Института по молекулярна биология и неговия научен потенциал.

Визията, основните цели и бъдещото развитие на BioMedRTC бяха представени от доц. д-р Стойно Стойнов, ръководител на проекта, който постави специален акцент върху възможностите, които Центърът ще създаде за развитието на ново поколение учени и за по-ранна научна самостоятелност на младите изследователи.

В рамките на проекта ще бъдат създадени пет научни групи, ръководени от млади групови лидери, които ще имат възможност да изграждат собствени екипи и да развиват самостоятелни научни направления. Подобен модел е утвърден във водещи европейски научни организации и създава условия перспективните изследователи да получат научна самостоятелност на по-ранен етап от професионалното си развитие.

Паралелно с тях BioMedRTC ще изгради пет технологични групи, които ще предоставят достъп до модерни технологии и високоспециализирана експертиза както на учените, така и на бизнеса, създавайки предпоставки за по-тясно взаимодействие между фундаменталната наука, технологичното развитие и иновациите.

„Нашата амбиция е BioMedRTC да се превърне във водещ център за биомедицински изследвания в Югоизточна Европа, който насърчава научните постижения, международното сътрудничество и превръщането на фундаменталните научни открития в реални ползи за обществото“, заяви доц. д-р Стойно Стойнов.

Международното партньорство, което е ключова част от развитието на Центъра, беше представено от д-р Михаил Саров, член на Ръководния комитет на BioMedRTC и ръководител на технологична група за развитие в MPI-CBG. Подкрепа за проекта чрез онлайн включване изрази и проф. Шефан Грил, управляващ директор на MPI-CBG и член на Ръководния комитет на BioMedRTC.

Участието на Институт „Кюри“ и неговият принос към партньорството бяха представени от проф. Женевиер Алмоузни, почетен председател на изследователския отдел на Институт „Кюри“ и член на Ръководния комитет на BioMedRTC, която също отправи приветствие към екипа и гостите на събитието.

Международната подкрепа за инициативата беше допълнена от онлайн приветствия от д-р Кръстан Благоев, програмен директор в областта на физиката и науките за живота към Националната научна фондация на САЩ и учен в департамента по биофизика на Университета „Джонс Хопкинс“, и Пламена Маркова, ръководител на международния отдел на Европейската лаборатория по молекулярна биология (EMBL).

Приветствие от името на министъра на образованието и науката проф. д-р Георги Вълчев беше отправено от представител на Министерството на образованието и науката. Официалната програма завърши с приветствие от председателя на Българската академия на науките чл.-кор. проф. д-рн Евелина Славчева.

Сред гостите на официалното откриване бяха народни представители, представители на държавни институции, Българската академия на науките, научната и академичната общност, бизнеса, медиите, партньорски организации и други заинтересовани страни.

С официалния старт на BioMedRTC започва нов етап в усилията за изграждане на конкурентоспособна среда за биомедицински изследвания в България, за привличане и развитие на млади учени и за по-тясно интегриране на българската научна общност в европейските и международните научни мрежи.

Кметът на Велико Търново Даниел Панов: Трапезица заслужава цялостна реставрация, Общината инициира проектирането

- radiovelikotarnovo.com
- regnews.net
- veliko-tarnovo.net

20 години се навършват от съвременните археологически проучвания на Трапезица – крепостта, която заедно с Царевец формира сърцето на средновековния столичен Търновград.

Резултатите бяха представени днес на място – на съвместно събитие, което Националният археологически институт с музей към Българската академия на науките реализира с Община Велико Търново.

По време на обиколката на Трапезица кметът Даниел Панов награди с почетен плакет „Средновековен Търновград“ и Старопрестолна града президента на България в периода 2002-2012 г. Георги Първанов. Панов подчерта ролята на Георги Първанов за възобновяването на разкопките на Трапезица през 2006-а година. Тогава за крепостта е обявена 30-годишна програма за проучване.

Сред гостите на събитието бяха също председателят на БАН чл. кор. Евелина Славчева и директорът на Националния археологически институт доц. д-р Христо Попов.

Кметът Даниел Панов подчерта: „Благодаря на археолозите и историците, които през тези две десетилетия доказват нагледно мястото и ролята на Трапезица като знаков исторически и архитектурен резерват от национално значение. Днес Трапезица е архитектурно-музеен резерват с експонирано културно-историческо наследство, а изследването на миналото продължава“.

Проучванията през тези две десетилетия са обобщени в сборника „Средновековният град Трапезица“, който събира в едно проучванията на Пламен Дойчев, Константин Тотев,

Диана Косева, Мирко Робов, Деян Рабовянов, Стилиан Иванов, Венко Иванов, Йордан Алексиев.

„Трапезица е пример за последователна политика в областта на културата. Започнатото през 2006-а година се надгражда през годините – както с подкрепа от държавата и Министерството на културата, така и чрез проекта за реставрация, финансиран от фондация „Гейдар Алиев“ – Азербайджан.

Трапезица заслужава цялостна реставрация. Затова Община Велико Търново инициира и възложи проектиране на реставрация, консервация и адаптация на археологията в Южния и Източен сектор на крепостта, разположени точно срещу Царевец“, обясни Даниел Панов. И добави, че Велико Търново разчита последователната държавна политика за развитието на Трапезица като архитектурно-музеен резерват да продължи и проектът ще се реализира с подкрепата на Министерството на културата през следващите години.

Заместник-министърът на културата доц. Пламен Славов също бе сред гостите на събитието. Той пое ангажимент, че още през 2027-а година ведомството ще отговори на очакванията за финансиране на работата по Трапезица.

Археологическите проучвания на хълма Трапезица бяха официално представени

- presscenters.com, Online

Националният археологически институт с музей на БАН (НАИМ-БАН) представи днес резултатите от археологическите проучвания, реставрацията и социализацията на историческите останки на хълма Трапезица във Велико Търново. На събитието, организирано съвместно с Българската академия на науките и Община Велико Търново, присъстваха председателят на БАН чл.-кор. Евелина Славчева, зам.-председателят чл.-кор. Евдокия Пашева и научният секретар в направление „Културно-историческо наследство и национална идентичност“ доц. Марио Иванов.

Директорът на НАИМ доц. Христо Попов представи постигнатото от археолозите през последните двадесет години. Той разказа, че археологическите проучвания на Трапезица са започнали още след Освобождението на България, като първоначално са били дело на местни краеведи, учители и образовани хора. След това в изследването на Трапезица и Царевец се включва и Народният музей, днес Национален археологически музей.

Резултатите от 20-годишните археологическите проучвания на Трапезица са включени в сборник, който беше представен днес на събитието.

Кметът на Велико Търново Даниел Панов връчи почетни грамоти на участниците в археологическите проучвания.

Как климатичните промени повлияват на Черно море

- bnrnews.bg, Online

В последния, пети епизод от поредицата "Познатото- непознато Черно море", ще ви разкажем за бреговата ивица по нашето Черноморие, за островите в нашата акватория, за дейността на мариографските станции у нас, както и ще се опитаме да отговорим на въпроса какво е бъдещето на българското Черно море.

В Черно море има няколко малки острови. Те са около 10 и пазят удивителна флора и фауна. Сред островите, които са разпределени между България, Румъния, Украйна, Турция и т.н., е Змийският остров, разположен до делтата на Дунав. Българският остров Свети Тома също е известен като змийски заради присъствието на множество сиви водни змии, които го обитават и се хранят с риба във водите около него. Други известни острови са Света Анастасия, Березан и Гуресун, Свети Кирик и Джарългач. По-важното е, че те се превръщат в големи туристически атракции. Разказът продължава д-р Илиян Коцев от Геологическия институт при БАН.

Две мариографски станции във Варна и Бургас отчитат нивото на морската вода, разказът е на проф. Николай Димитров от Националния институт по геофизика, геодезия и география. Каква е ролята на мареографските станции, като тази във Варна не е прекъсвала работата си от самото начало, продължава разказа си си проф. Николай Димитров от Националния институт по геофизика, геодезия и география.

Какво е бъдещето на българското Черно море, отговорите са на д-р Илиян Коцев от Геологическия институт при БАН, доц. Виолин Райков от Института по океанология в БАН и биологът Петко Цветков, който е и координатор "Зелен пояс и Натура 2000" в Българска фондация Биоразнообразие и доц. Елисавета Пенева от катедра Метеорология и геофизика на СУ "Климент Охридски".

Учени от цяла Европа настояха в София за спешни мерки за опазване на дребните бозайници

- offnews.bg
- blitz.bg

Участниците в първата конференция за опазване на дребните бозайници в Европа.

На 4 октомври 2026 г. отбелязахме Световния ден на животните. Тази година той протече под мотото „See the world through their eyes“ („Погледни света през техните очи“).

България е сред местата с най-богато биологично разнообразие в Европа. У нас се срещат над 30 000 вида безгръбначни животни, над 210 вида риби, над 56 вида земноводни и влечуги, над 400 вида птици и над 100 вида бозайници.

Как можем да погледнем на света през очите на животните?

Най-често добиваме представа за дивия свят благодарение на научните изследвания. Добър пример са дребните бозайници - група, която у нас наброява повече от 42 вида. Близо половината от бозайниците у нас.

„Дребни бозайници“ (Micromammalia) е сборно понятие без конкретен таксономичен ранг, което обединява видове със сходна биология, екология и начин на живот. Други подобни групи са едрите бозайници (Macromammalia), прилепите и китоподобните. Всяка от тях обитава сходен тип среда, притежава близка биология и се проучва чрез специфични методи.

Дребните бозайници в България включват най-общо гризачи (Rodentia), насекомоядни (Eulipotyphla) и зайцеобразни (Lagomorpha). Тук влизат както добре познати животни като дивия заек, бобъра, домашната мишка, катерицата и таралежа, така и видове, които са слабо познати на обществото и рядко присъстват в учебниците по биология - земеровки, лалугери, сънливци, слепи кучета и др. Всички те представляват съществена част от екосистемите и са ключови за тяхното функциониране.

Макар тези животни най-често да са с малки размери и непретенциозен вид, из цяла Европа има учени, посветили работата си на тяхното изследване. Именно те се опитват да погледнат света през техните очи.

В края на септември 2026 г. София се превърна в столица на проучванията върху тези видове. В залите на Биологическия факултет към Софийския университет „Св. Климент Охридски“ се проведе Международната конференция за опазване на дребните бозайници в Европа (Small Mammal Conservation Conference - SMCC 2026). В продължение на пет дни над 100 учени от цяла Европа представиха предизвикателствата пред опазването им, представяйки на практика света през очите на животните.

Водещи презентации и постери бяха посветени на развъждането и освобождаването в природата на един от най-редките видове у нас и в Европа — Добруджанския хомяк (*Mesocricetus newtoni*).

През последните години Институтът по биоразнообразие и екосистемни изследвания към БАН (ИБЕИ-БАН) се утвърди като водеща организация в тази област. Неговите учени успяха за първи път в света да размножат успешно хомяци (наричани още хамстери) с природозащитна цел и да ги върнат в дивата природа [линк, линк].

По време на форума бе представено и научно изследване върху Европейския лалугер (*Spermophilus citellus*) в България. То показва, че най-плътните популации на вида в низините остават извън обхвата на мрежата „Натура 2000“. Това, съчетано с факта, че видът не е защитен от Закона за биологичното разнообразие, допълнително влошава неговите перспективи за оцеляване [1].

Екип от учени включващ Зоологическа градина - София, ИБЕИ-БАН и катедра „Екология и ООС“ към Биологическия факултет на Софийския университет представиха проучване върху поведението и отглеждането на лалугери в зоопаркови условия [2].

Какво видяха учените през очите на дребните бозайници?

Светът за тези малки животни става все по-несигурен и опасен. Човекът, в ролята си на доминиращ вид, променя и унищожава природните местообитания до неузнаваемост.

Поради тази причина участниците изготвиха съвместен позиционен документ и декларация до Европейската комисия. В него водещите европейски експерти алармират за

сериозни празнини в мониторинга на гризачите, земеровките, къртиците, сънливците и таралежите - видове, които играят критична роля за екосистемите и са основна хранителна база за редица защитени хищници.

Основни организатори на събитието бяха фондацията The Habitat Foundation (Нидерландия) и ИБЕИ-БАН. Конференцията бе реализирана, като част от проект „Живот за сокола“ (LIFE20 NAT/BG/001162).

Книжка с програмата на конференцията и резюмета може да изтеглите от следния линк.

Наградите за климат и биоразнообразие събират публиката в "Перото"

- bnrnews.bg

Радостина Ценова от Българска фондация "Биоразнообразие" гостува във "Време за наука" по повод предстоящото връчване на Наградите за климат и биоразнообразие. В 15-ото им издание две нови категории отличават изкуството и научния принос.

През последните години артисти от различни области поставят темите за климата и биоразнообразието по-високо в дневния ред, предупреждават и дават повече информация.

"Решихме, че е много важно да съберем номинациите и да отличим добрите примери в областта на изкуството", обясни Ценова.

Новата научна категория цели разработките и постиженията на учените да достигат по-лесно до публиката.

"Това, което учените установяват, е наистина много важно и може да ни помогне за това да вземаме по-добри решения, когато има нужда."

Сред номинациите има публикации, непознати дори за работещите в областта. Според Ценова категорията ще улесни достъпа до тези разработки.

Традиционните категории са за кампания, активист, журналистически материал и отговорен бизнес. Тази година няма категория за политик.

"Не е имало никакви силни видими усилия от страна на политиката", посочи тя.

В журналистическата категория участват и подкасти. Ценова обясни решението така: "Важно е истинските новини и точната и вярна информация да достигат до хората."

Особено важни за фондацията са активистите, които често остават извън вниманието, а отдават време, енергия и усилия, за да опазват видове и места.

Фондацията ще предложи на журито специална награда за починалата доц. Антоанета Петрова, ботаник и дългогодишен директор на Ботаническата градина на БАН.

"Церемонията ще бъде на 9 октомври в 18:30 в клуб "Перото" в НДК." Заинтересованите могат да се запишат предварително или да дойдат директно.

"Хората обаче могат до 8-и да гласуват във Facebook в събитието в различните категории и да посочат своя избор", напомни Ценова.

Чуйте разговора на Василена Мирчева с Радостина Ценова във "Време за наука".